

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองจิม

อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

สถานีพัฒนาที่ดินชัยภูมิ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รายงาน

แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

สถานีพัฒนาที่ดินชัยภูมิ

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๓

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กันยายน ๒๕๖๗

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ได้นำแนวคิดของ FAO และ UNEP มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่นๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินชัยภูมิ ร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3 และกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดินชัยภูมิ ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

คณะผู้จัดทำ
กันยายน
2567

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญรูป

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10

บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2

บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-3
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-3
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 เขตการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการ ในปีงบประมาณ 2567	7-1
7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดชัยภูมิ ปี 2536-2565	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ	2-7
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ปี 2565	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ	2-11
2-5	รายได้และรายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ปี 2565	2-12
3-1	สมบัติดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ	6-6
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2571	7-4
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-5
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)	7-7

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ขอบเขตการปกครองตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ	2-2
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ.2536 - 2565	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ	2-9
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ	4-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ	6-8

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน

(2) จัดให้มีการวางผังเมืองทุกระดับและบังคับการให้เป็นไปตามผังเมือง อย่างมีประสิทธิภาพ รวมตลอดทั้งพัฒนาเมืองให้มีความเจริญ โดยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาต่างๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของรูปแบบเศรษฐกิจ BCG

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดำเนินการ)

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน / สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน เข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณของเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบประมาณลัดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

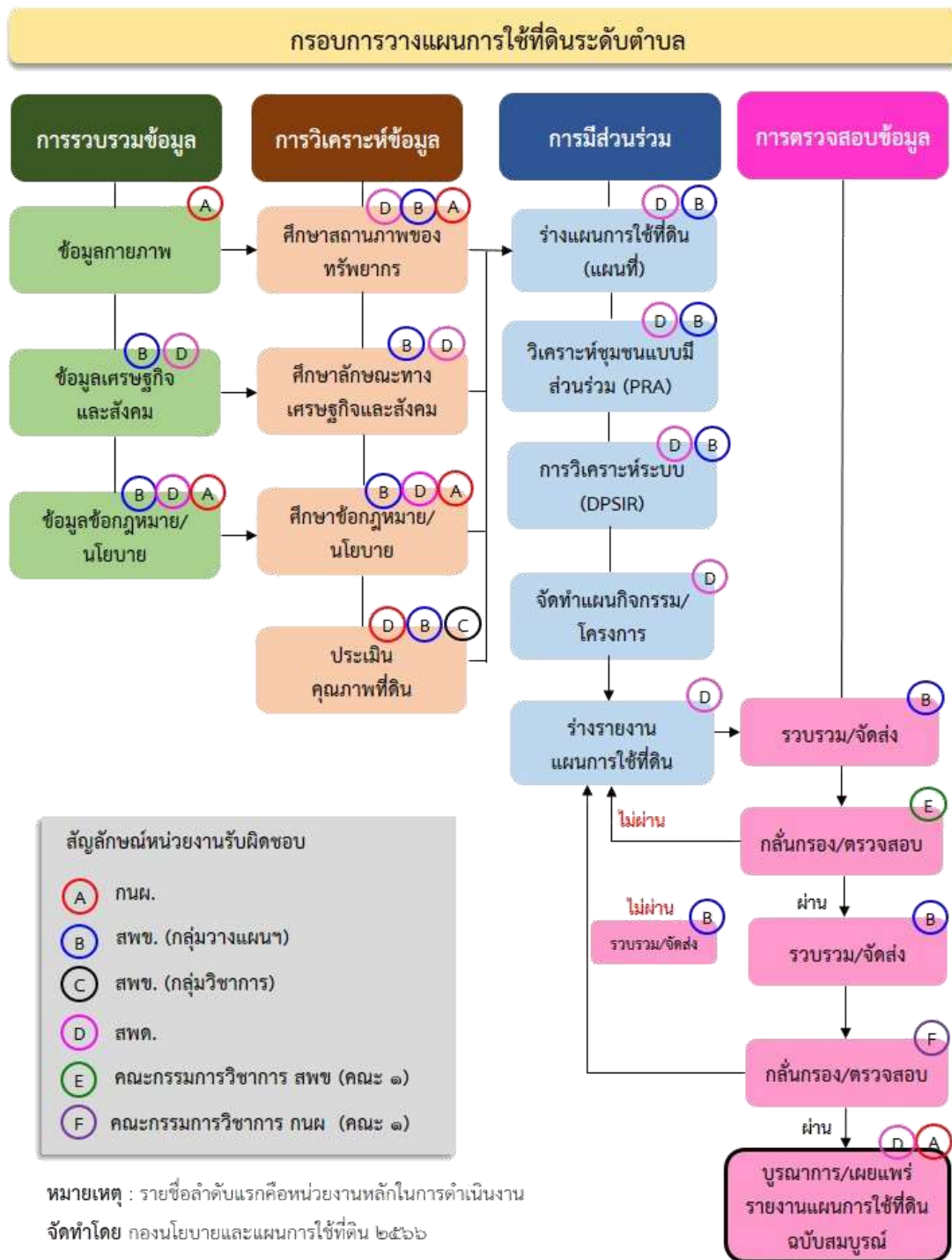
(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล เป็นต้น

ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“เป็นศูนย์กลางการจัดการบริหารที่ดี สนับสนุนการศึกษาสร้างสุขภาพที่ดี พัฒนาคุณภาพชีวิต จัดมลพิษสิ่งแวดล้อม พรั่งพร้อมการคมนาคม สร้างค่านิยมทางวัฒนธรรม หนุนนำการเป็นเขตปลอดยาเสพติด ยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน” (ที่มา : <https://www.nongchim.go.th>)

รูปที่ 1.1 ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ตั้งอยู่ทางตอนกลางของอำเภอเนินสง่า มีพื้นที่ประมาณ 80.62 ตารางกิโลเมตร หรือ 50,385 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลละหาน อำเภอจัตุรัส ตำบลกะหาด อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลรังงาม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลตาเนิน อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลละหาน ตำบลหนองบัวใหญ่ อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 15 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านหนองฉิม	หมู่ที่ 10 บ้านโนนป่าขาด
หมู่ที่ 2 บ้านโสกคร้อ	หมู่ที่ 11 บ้านหนองฉิมกลาง
หมู่ที่ 3 บ้านหนองฉิม	หมู่ที่ 12 บ้านหนองบัวแดง
หมู่ที่ 4 บ้านน้อยไค้คู	หมู่ที่ 13 บ้านฉิมริมบึง
หมู่ที่ 5 บ้านหนองผักชี	หมู่ที่ 14 บ้านเนินสง่า
หมู่ที่ 6 บ้านบะเสี้ยว	หมู่ที่ 15 บ้านโคกคร้อพัฒนา
หมู่ที่ 7 บ้านโสนทอง	
หมู่ที่ 8 บ้านโนนสะอาด	
หมู่ที่ 9 บ้านหัวหนอง	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ และลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ห้วยคณฑา ห้วยยาง ห้วยโสกแดง ห้วยโป่ง ห้วยดินแดง ห้วยหมากนาแห้ว ห้วยโสกคร้อ

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 พบว่า ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 36.5 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 18.9 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,181.6 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 107 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 261.2 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 18 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดชัยภูมิ ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETo) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนมีนาคม

(ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

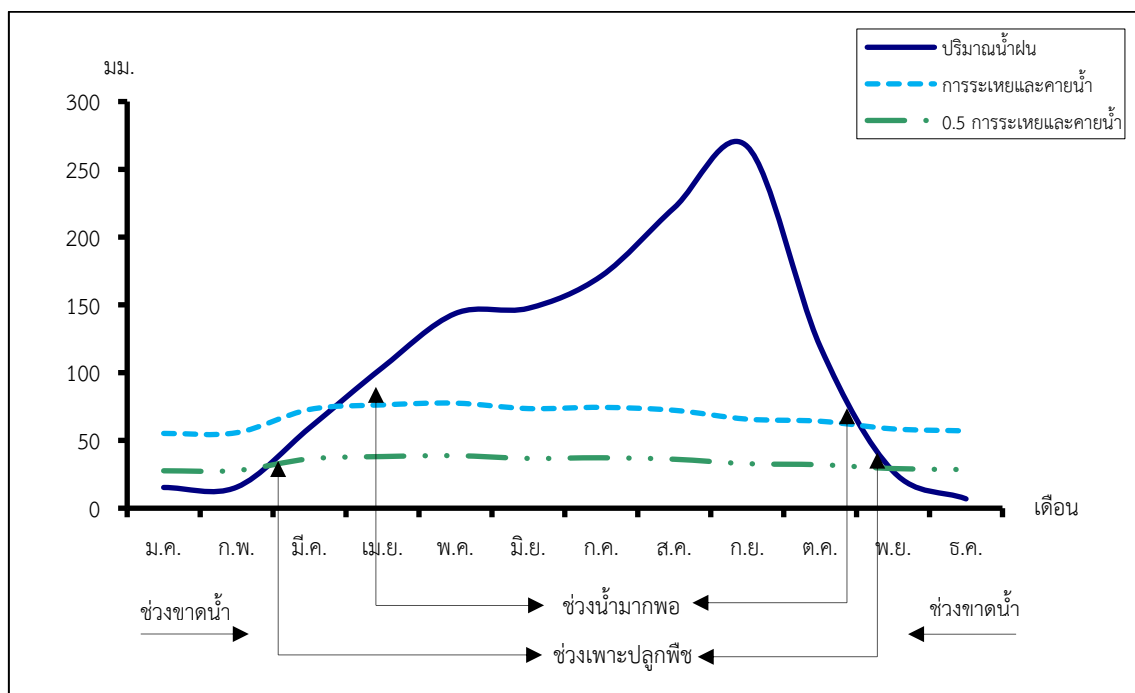
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดชัยภูมิ^{1/} (ปี พ.ศ.2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ^{2/}	ปริมาณฝนใช้การ ^{2/}
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	18.9	31.2	24.6	61.0	11.5	1.5	102.6	11.3
ก.พ.	20.9	33.5	26.8	59.0	9.6	2.4	109.5	9.5
มี.ค.	23.5	35.7	29.1	60.0	50.2	5.4	134.5	46.2
เม.ย.	25.1	36.5	30.1	64.0	87.2	8.0	141.3	75.0
พ.ค.	25.3	34.9	29.3	73.0	140.4	14.0	134.2	108.9
มิ.ย.	25.1	34.1	29.0	74.0	126.4	12.8	120.9	100.8
ก.ค.	24.7	33.0	28.2	77.0	142.5	14.7	113.2	110.0
ส.ค.	24.4	32.4	27.8	79.0	212.8	16.5	111.6	140.3
ก.ย.	24.2	32.0	27.5	82.0	261.2	18.1	105.3	151.1
ต.ค.	23.6	31.9	27.3	75.0	115.7	10.0	114.7	94.3
พ.ย.	21.8	31.6	26.4	67.0	18.9	2.7	106.5	18.3
ธ.ค.	19.4	30.4	24.5	62.0	5.2	0.9	101.7	5.2
เฉลี่ย	23.1	33.1	27.6	69.4	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,181.6	107.0	1,396.0	870.9

หมายเหตุ : ^{1/}เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

^{2/}จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่าสภาพการใช้ที่ดินตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,379 ไร่ หรือร้อยละ 4.72 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หมู่บ้านบนพื้นราบ ตัวเมืองและย่านการค้า และสถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 45,508 ไร่ หรือร้อยละ 90.32 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1) พื้นที่เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ 18 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม
 - 2.2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 22,052 ไร่ หรือร้อยละ 43.77 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาข้าว+มันสำปะหลัง และนาไร่ เป็นต้น
 - 2.3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 21,459 ไร่ หรือร้อยละ 42.59 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย และไร่ร้าง เป็นต้น
 - 2.4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 1,385 ไร่ หรือร้อยละ 2.75 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยูคาลิปตัส ยางพารา และไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม เป็นต้น

2.5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 173 ไร่ หรือร้อยละ 0.34 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง กัลย และไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม เป็นต้น

2.6) พืชสวน มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก

2.7) พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 250 ไร่ หรือร้อยละ 0.49 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า โรงเรือนเลี้ยงสุกร และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก เป็นต้น

2.8) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 166 ไร่ หรือร้อยละ 0.33 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา และสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง

3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 336 ไร่ หรือร้อยละ 0.67 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู

4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,749 ไร่ หรือร้อยละ 3.47 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หนอง บึง ทะเลสาบ บ่อน้ำในไร่นา และแม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง

5) พื้นที่เขตลัด มีเนื้อที่ 413 ไร่ หรือร้อยละ 0.82 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่สลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ บ่อลูกรัง และทุ่งหญ้าธรรมชาติ เป็นต้น

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ

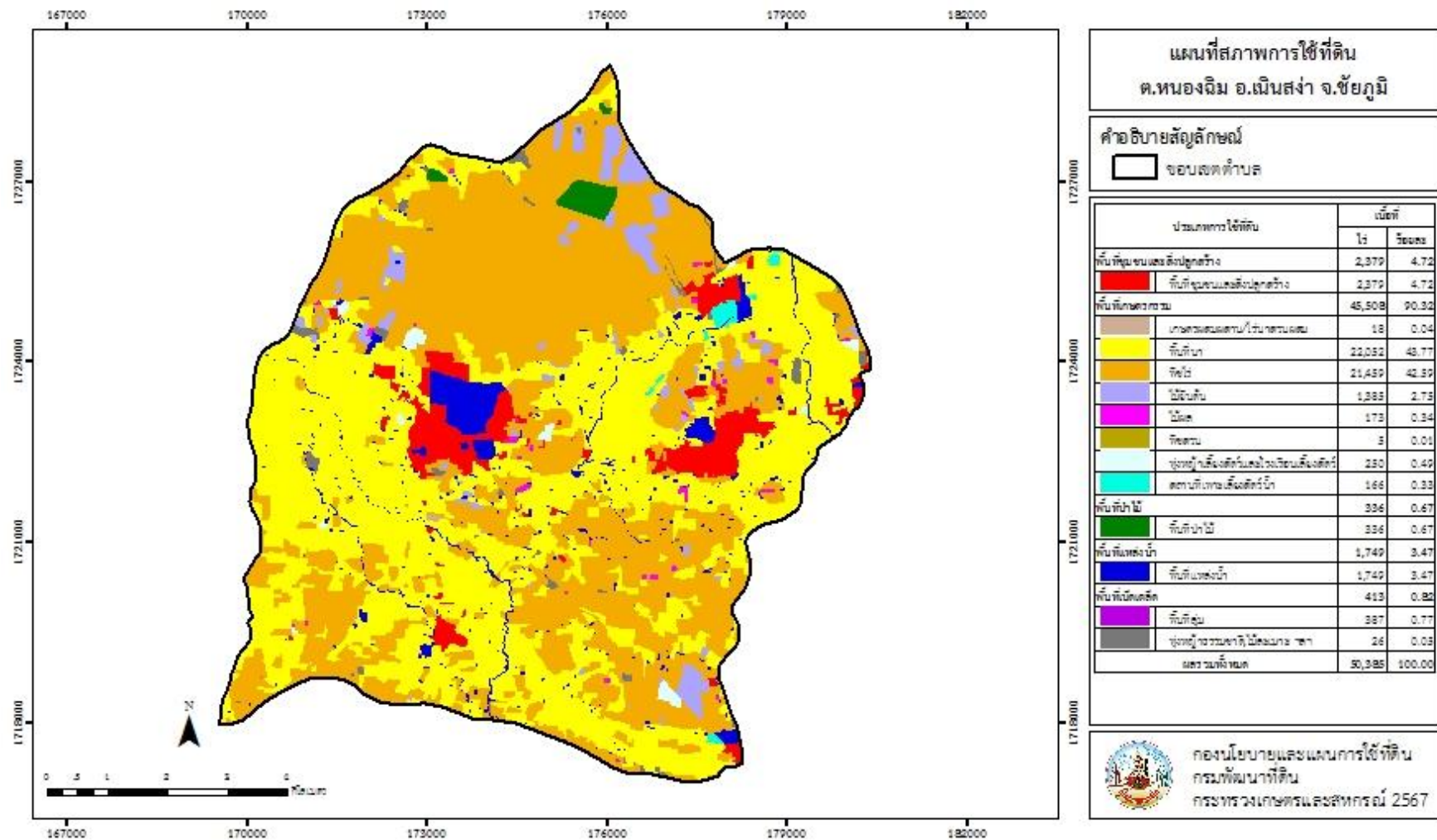
หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,379	4.72
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	674	1.34
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,363	2.70
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	195	0.39
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	35	0.07
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	67	0.13
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	22	0.04
U603	สุสาน ป่าช้า	18	0.04
U605	สถานีบริการน้ำมัน	5	0.01
A	พื้นที่เกษตรกรรม	45,508	90.32
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	18	0.04
A100	นาร้าง	414	0.82
A101	นาข้าว	21,080	41.84
A101+A204	นาข้าว+มันสำปะหลัง	544	1.08
A101+A502	นาข้าว+พืชผัก	14	0.03
A200	ไร่อ้อย	336	0.67
A202	ข้าวโพด	23	0.05
A203	อ้อย	6,773	13.44
A204	มันสำปะหลัง	14,327	28.43
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	71	0.14
A302	ยางพารา	112	0.22
A303	ปาล์มน้ำมัน	4	0.01
A304	ยูคาลิปตัส	1,179	2.34
A305	สัก	4	0.01
A306	สะเดา	10	0.02
A315	ไม้ปลูกเพื่อการค้า	5	0.01
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	15	0.03
A405	มะพร้าว	13	0.03
A407	มะม่วง	118	0.23

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A409	พุทรา	1	-
A411	กล้วย	15	0.03
A414	ฝรั่ง	11	0.02
A502	พืชผัก	5	0.01
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	27	0.05
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	117	0.23
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	39	0.08
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	67	0.13
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	28	0.06
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	138	0.27
F	พื้นที่ป่าไม้	336	0.67
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	336	0.67
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	413	0.82
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	41	0.08
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	273	0.54
M302	บ่อลูกรัง	64	0.13
M304	บ่อดิน	3	0.01
M405	พื้นที่ถม	6	0.01
M201	พื้นที่ลุ่ม	26	0.05
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,749	3.47
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	298	0.59
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	748	1.48
W202	บ่อน้ำในไร่นา	703	1.40
ผลรวมทั้งหมด		50,385	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดินตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลหนองฉิม มีประชากรรวม 8,661 คน แยกเป็นชาย 4,265 คน เป็นหญิง 4,396 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 107 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,068 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,925 ครัวเรือน หรือ ร้อยละ 62.74 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,143 ครัวเรือน หรือร้อยละ 37.26 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลหนองฉิม	3,068	4,265	4,396	8,661
หมู่ที่ 0 หนองฉิม	2	14	9	23
หมู่ที่ 1 หนองฉิม	180	289	303	592
หมู่ที่ 2 โสกคร้อ	169	247	266	513
หมู่ที่ 3 หนองฉิม	170	266	263	529
หมู่ที่ 4 น้อยไต่คู	89	136	151	287
หมู่ที่ 5 หนองผักชี	331	366	374	740
หมู่ที่ 6 บะเสียว	274	384	384	768
หมู่ที่ 7 หนองโสนทอง	206	196	164	360
หมู่ที่ 8 โนนสะอาด	195	291	290	581
หมู่ที่ 9 หัวหนอง	172	237	270	507
หมู่ที่ 10 โนนป่าขาด	351	484	476	960
หมู่ที่ 11 หนองฉิมกลาง	127	195	215	410
หมู่ที่ 12 หนองบัวแดง	268	412	433	845
หมู่ที่ 13 ริมบึงพัฒนา	176	236	264	500
หมู่ที่ 14 หนองผักชี	211	304	313	617
หมู่ที่ 15 โสกคร้อพัฒนา	147	208	221	429

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	3,068	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,925	62.74
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	1,143	37.26

ที่มา : 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 50,385 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,068 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 16.42 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบลมีเนื้อที่เกษตรกรรม 45,508 ไร่ หรือร้อยละ 90.32 ของเนื้อที่ตำบล และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 23.64 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา และปลูกพืชไร่ โดยจำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,925 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ มันสำปะหลัง เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย และบริโภคในครัวเรือน

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 158,141.41 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 54,254.90 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 134,221.58 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 46,048.52 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 23,919.83 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 8,206.38 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองจิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ

ตารางที่ 2-5 รายได้และรายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหนองจิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ ปี 2567

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลหนองจิม	135,141.14	8,445.50	6,678.12	7,876.65	158,141.41	54,254.90	134,221.58	46,048.52
หมู่ที่ 1 หนองจิม	130,312.48	-	-	-	130,312.48	42,390.81	111,784.57	36,363.65
หมู่ที่ 2 โสภคร้อ	183,333.86	-	-	-	183,333.86	48,406.24	139,760.63	36,901.46
หมู่ที่ 3 หนองจิม	132,509.58	-	-	-	132,509.58	43,510.61	112,913.25	37,075.99
หมู่ที่ 4 น้อยไต้คุ	130,813.33	-	-	-	130,813.33	44,193.69	43,173.33	14,585.59
หมู่ที่ 5 หนองผักชี	131,912.57	36,366.12	37,540.98	24,535.52	230,355.19	102,566.91	97,743.19	43,520.69
หมู่ที่ 6 บะเสี้ยว	109,601.77	-	-	-	109,601.77	45,283.36	48,938.05	20,219.38
หมู่ที่ 7 หนองโสนทอง	101,755.47	-	-	-	101,755.47	41,660.75	91,846.11	37,603.66
หมู่ที่ 8 โนนสะอาด	137,213.33	-	-	-	137,213.33	48,286.22	79,945.00	28,133.14
หมู่ที่ 9 หัวหนอง	139,948.12	-	-	-	139,948.12	44,382.52	124,761.56	39,566.32
หมู่ที่ 10 โนนป่าขาด	149,576.73	-	-	-	149,576.73	44,834.86	127,015.34	38,072.20
หมู่ที่ 11 หนองจิมกลาง	150,601.88	-	-	-	150,601.88	41,979.62	141,215.00	39,363.07
หมู่ที่ 12 หนองบัวแดง	171,579.71	30,584.54	13,034.78	32,996.14	248,195.17	77,607.85	480,898.55	150,371.60
หมู่ที่ 13 ริมบึงพัฒนา	134,172.64	-	-	-	134,172.64	45,584.29	48,952.83	16,631.41
หมู่ที่ 14 หนองผักชี	97,640.85	1,841.82	-	-	99,482.67	40,994.17	93,481.27	38,521.15
หมู่ที่ 15 โสภคร้อพัฒนา	122,580.65	40,806.65	39,758.06	46,612.90	249,758.27	93,003.08	100,379.03	37,378.38

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4A เนื้อที่ 10,640 ไร่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5B เนื้อที่ 39,745 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลหนองฉิม มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,181.6 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลหนองฉิม มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ หนองชีวิก หนองเสียว ห้วยคณฑา ห้วยดินแดง ห้วยโป่ง ห้วยยาง ห้วยยางน้อย ห้วยโสกคร้อ ห้วยโสกแดง ห้วยหมากนาแห้ว และห้วยหินโสกแดง

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลหนองฉิม มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 2 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 16 หน่วยแผนที่ดิน ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 7 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Ki-sIA ชุดดินกุลาร้องไห้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,418 ไร่ หรือร้อยละ 8.77 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Ki-Ki-col-sIA หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินกุลาร้องไห้ และดินกุลาร้องไห้ ที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 888 ไร่ หรือร้อยละ 1.76 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Ndg-sIA ชุดดินโนนแดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,335 ไร่ หรือร้อยละ 2.65 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Ndg-sIB ชุดดินโนนแดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,366 ไร่ หรือร้อยละ 2.71 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Nt-clA ชุดดินโนนไทย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,340 ไร่ หรือร้อยละ 4.64 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Nt-clB ชุดดินโนนไทย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,312 ไร่ หรือร้อยละ 4.59 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Nt-spd-clA ดินโนนไทยที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,628 ไร่ หรือร้อยละ 5.22 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 8 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Ct-sicIB ชุดดินจตุรัส มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแข็ง ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,945 ไร่ หรือร้อยละ 3.86 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Ht-sIB ชุดดินห้วยแถลง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 970 ไร่ หรือร้อยละ 1.93 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Kng-sIB ชุดดินคง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 843 ไร่ หรือร้อยละ 1.67 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Msk-lsB ชุดดินมหาสารคาม มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,106 ไร่ หรือร้อยละ 4.18 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Ng-lsB ชุดดินน้ำพอง มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 292 ไร่ หรือร้อยละ 0.58 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Ptk-slB ชุดดินพระทองคำ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Tpr-clB ชุดดินเทพารักษ์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 11,758 ไร่ หรือร้อยละ 23.34 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Wn-slB ชุดดินวาริน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 13,257 ไร่ หรือร้อยละ 26.31 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 ดินในพื้นที่ดอน/พื้นที่ลุ่ม มี 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ หน่วยแผนที่ดิน Tpr-Nt-sicLB หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินเทพารักษ์ และชุดดินโนนไทย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,912 ไร่ หรือร้อยละ 7.76 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินเค็ม มีเนื้อที่ 5,306 ไร่ หรือร้อยละ 10.53 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินกุลาร้องไห้ (Ki) และดินกุลาร้องไห้ที่เป็นดินร่วนหยาบ (Ki-col) และปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 2,398 ไร่ หรือร้อยละ 4.76 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินมหาสารคาม (Msk) และชุดดินน้ำพอง (Ng)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

หน่วยแผนที่ดิน	ความ ลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความ อิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Ct-sicLB	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	>20	>75	5.5-6.5	6.0-8.0	<2	-	1,945	3.86
Ht-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	970	1.93
Ki-Ki-col-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	6.0-6.5	6.0-8.0	4-8	-	888	1.76
Ki-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	6.0-6.5	6.0-8.0	4-8	-	4,418	8.77
Kng-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	843	1.67
Msk-lsB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	5.5-6.0	6.0-7.0	<2	-	2,106	4.18
Ndg-sIA	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	1,335	2.65
Ndg-slB	2-5	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	1,366	2.71

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความ ลาดชัน (%)	ความ ลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความ อุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความ อิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึก ของ ชั้นจาโรไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Ng-lsB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.5-6.0	6.0-7.0	<2	-	292	0.58
Nt-clA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.0	5.5-6.5	<2	-	2,340	4.64
Nt-clB	2-5	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.0	5.5-6.5	<2	-	2,312	4.59
Nt-spd-clA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.5-6.0	5.5-6.5	<2	-	2,628	5.22
Ptk-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	15	0.03
Tpr-clB	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	>20	35-75	5.5-6.5	6.0-8.0	<2	-	11,758	23.34
Tpr-Nt-siclB	2-5	50- 100/ >150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	>20	35-75	5.5-6.5	6.0-8.0	<2	-	3,912	7.76

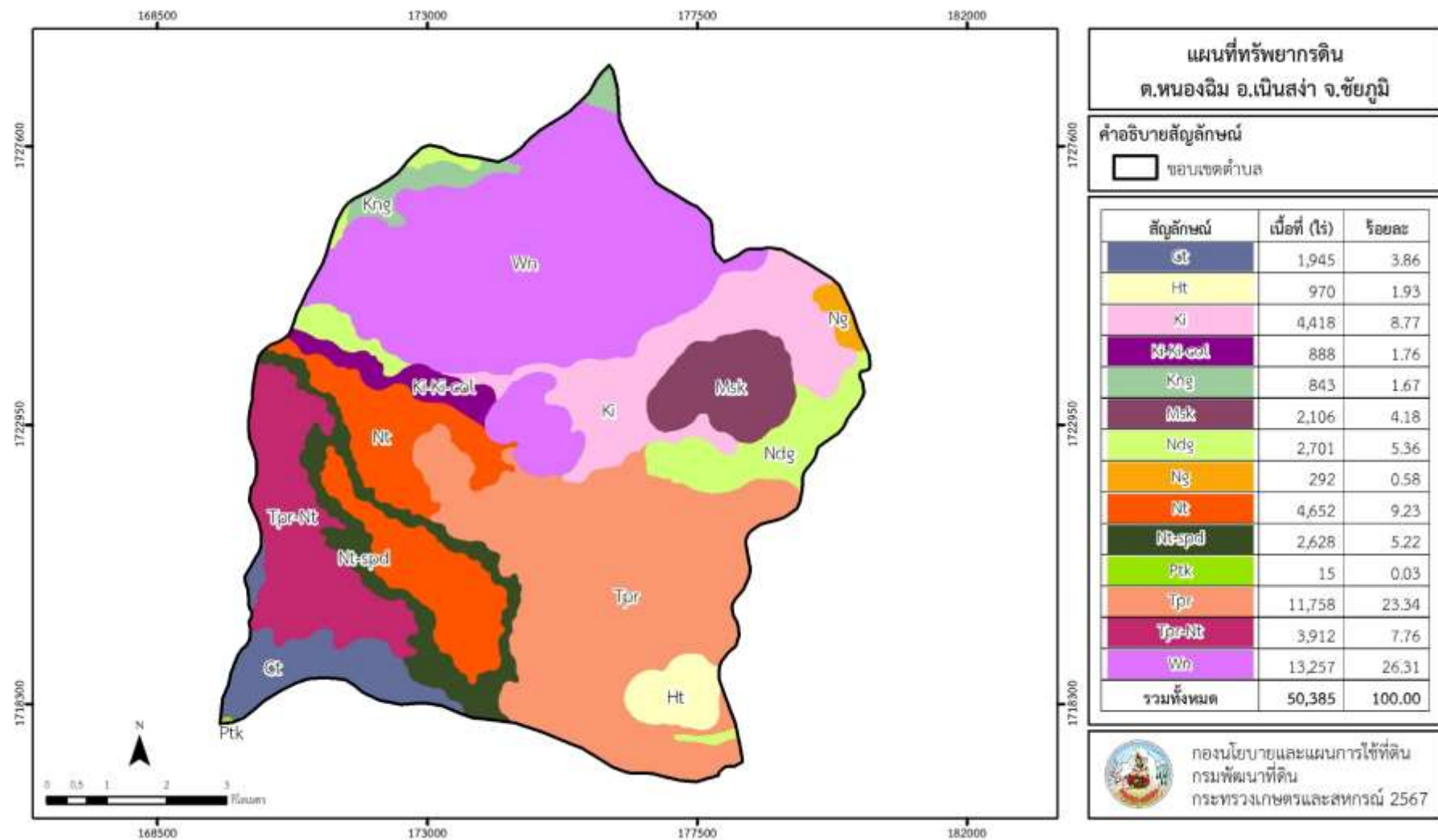
ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความ ลาดชัน (%)	ความ ลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความ อุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความ อิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึก ของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Wn-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	13,257	26.31
รวมทั้งหมด											50,385	100.00

หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดินตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- (1) พื้นที่ (Area)
- (2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- (3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- (1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- (2) ความต้องการของชุมชน
- (3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- (4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการคือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- (1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- (2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- (3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- (4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลหนองฉิม คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินทราย และดินเค็ม
- 2) การขาดแคลนน้ำ
- 3) ปริมาณและคุณภาพผลผลิตพืชลดลง

- เมล็ดพันธุ์ข้าวกลายพันธุ์ ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าว
- โรคใบด่างในมันสำปะหลัง
- โรคใบขาวในอ้อย

4.2.2 ความต้องการของชุมชน และเกษตรกร ตำบลหนองฉิม มีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินทราย และดินเค็ม
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) แก้ไขปัญหาเรื่องปริมาณและคุณภาพผลผลิตพืชลดลง
 - เมล็ดพันธุ์ข้าวกลายพันธุ์ ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าว
 - โรคใบด่างในมันสำปะหลัง
 - โรคใบขาวในอ้อย

1) กรณีการแก้ไขปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินทราย และดินเค็ม

เนื่องจากสภาพทรัพยากรที่ดินของตำบลหนองฉิม ส่วนใหญ่เป็นดินทรายที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ประกอบกับเกษตรกรขาดการปรับปรุงบำรุงดิน จึงเป็นสาเหตุให้ดินเสื่อมโทรมและมักพบปัญหาดินเค็ม

สำหรับความอุดมสมบูรณ์ของดิน จากการวิเคราะห์ดินพบว่า ปฏิกริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรด ควรปรับสภาพให้เป็นกลาง ธาตุอาหารที่สำคัญ คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ค่อนข้างต่ำ จำเป็นต้องมีการปรับปรุง

เพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาดินดังกล่าว มีความจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการดินและน้ำที่ดี ดังนี้

- ถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกร เรื่องการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เองในครัวเรือน เพื่อลดต้นทุนการผลิตพืช พร้อมสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่าง เช่น สารปรับปรุงบำรุงดิน (โดโลไมท์) เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ถั่วพราง ปอเทือง) กล้วยาแฝก และสารเร่ง พด. ต่างๆ

- ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงดินด้วยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับโครงสร้างของดินให้ดีขึ้น เช่น การไถกลบตอซัง การใช้วัสดุคลุมดิน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และพืชปุ๋ยสด เป็นต้น

- จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว เพื่อปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นเกษตรผสมผสาน

ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือของเกษตรกรในการปรับปรุงบำรุงดินอย่างจริงจังเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรดินตำบลหนองฉิมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

2) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลหนองฉิม คือ บ่อน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 341 บ่อ

(ตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าว และที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

เกษตรกรบางรายไม่มีพื้นที่ในการขุดบ่อจึงมีความต้องการขุดเจาะน้ำบาดาล จึงให้คำแนะนำให้ผู้ประสงค์จะขุดเจาะน้ำบาดาลประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

อย่างไรก็ตาม กรณีปัญหาการขาดแคลนนํ้า นั้น ได้มีข้อเสนอจากชุมชนให้มีการดำเนินการ ดังนี้

2.1) การพัฒนาระบบส่งน้ำ

2.1.1) โครงการก่อสร้างวางท่อระบายน้ำ เชื่อมต่อหมู่ที่ 1 บ้านหนองฉิม หมู่ที่ 10 บ้านโนนป่าซาด และหมู่ที่ 13 บ้านริมบึงพัฒนา

2.1.2) โครงการก่อสร้างวางท่อระบายน้ำ PVC พร้อมบ่อพักน้ำ คอนกรีตเสริมเหล็ก สองฝั่งทางหมู่ที่ 1 บ้านหนองฉิม

2.1.3) โครงการก่อสร้างวางท่อระบายน้ำ PVC พร้อมบ่อพักน้ำ คอนกรีตเสริมเหล็ก หมู่ที่ 11 บ้านหนองฉิมกลาง

2.2) การขยายเขตน้ำประปา

2.2.1) โครงการขยายเขตน้ำประปาภายในหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านหนองฉิม

2.2.2) โครงการขยายเขตน้ำประปาภายในหมู่บ้าน หมู่ที่ 6 บ้านบะเสียว

2.2.3) โครงการขยายเขตน้ำประปาภายในหมู่บ้าน หมู่ที่ 7 บ้านโสนทอง

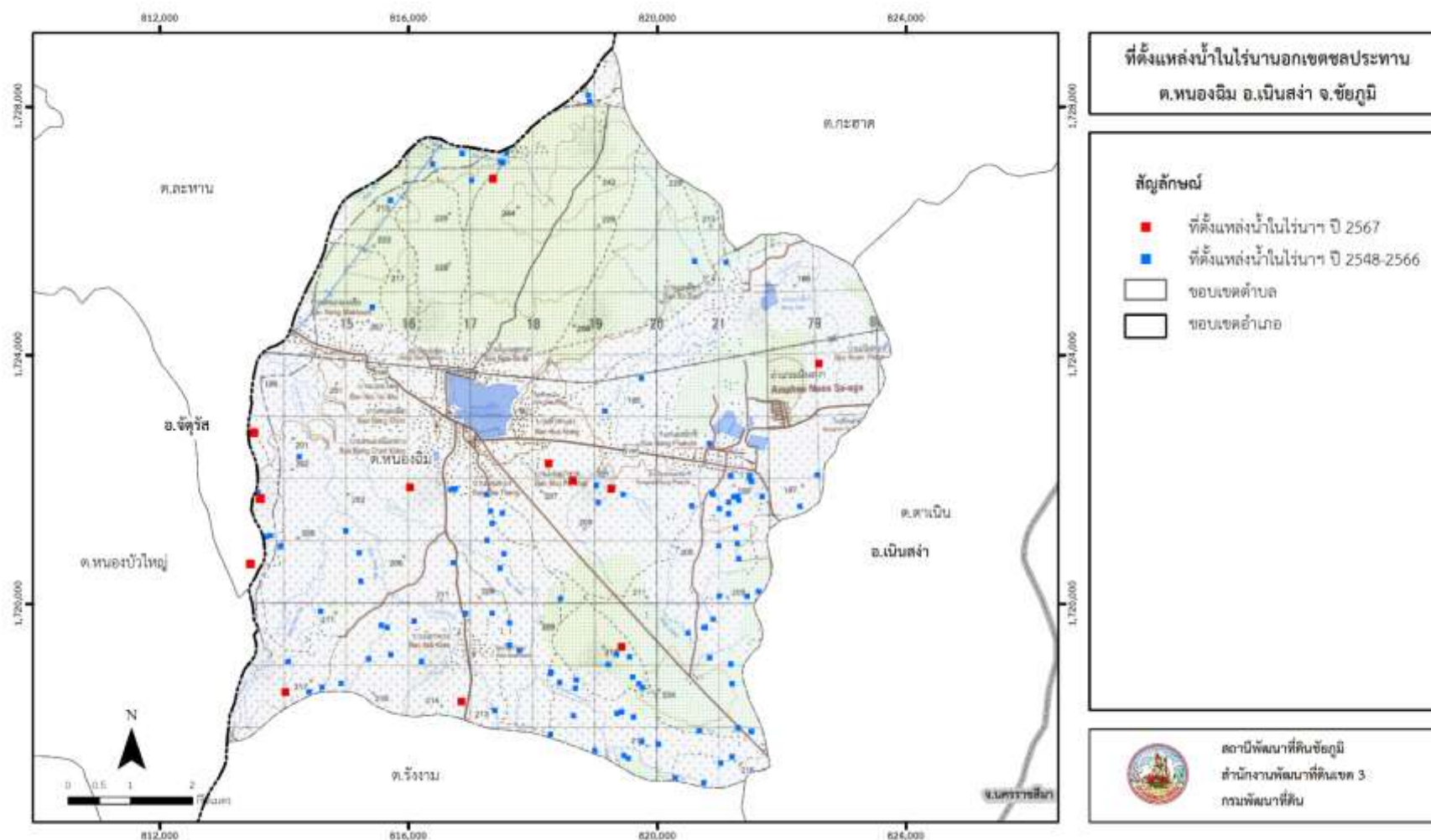
2.3) การขุดสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2549-2559	171
2560	47
2561	10
2562	60
2563	4
2564	0
2565	16
2566	23
2567	10
รวม	341

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ

รูปที่ 4-1 แผนที่แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ

3) แก้ไขปัญหาเรื่องปริมาณและคุณภาพผลผลิตพืชลดลง

เมล็ดพันธุ์ข้าวกลายพันธุ์ ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าว

สำหรับกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะให้การช่วยเหลือเกษตรกร คือ ให้การแนะนำและถ่ายทอดความรู้เรื่อง การปรับปรุงคุณภาพดิน และการปลูกพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ เนื่องจากตำบลละหานพื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะสมเล็กน้อยในการปลูกข้าว สถานีพัฒนาที่ดินชัยภูมิได้วางแผนการส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่ประสบภัยปรับเปลี่ยนวิธีการทำการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยสนับสนุนโครงการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว เพื่อปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นเกษตรผสมผสาน

นอกจากนี้ชุมชนได้มีข้อเสนอแนะคือ ต้องการสนับสนุนวิทยากรอบรมให้ความรู้เรื่อง-วิธีการเพิ่มผลผลิตข้าว (กรมส่งเสริมการเกษตร) การแก้ไขปัญหาวัวกลายพันธุ์ และขอสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี (กรมการข้าว)

โรคใบด่างในมันสำปะหลัง และโรคใบขาวในอ้อย

สำหรับกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะให้การช่วยเหลือเกษตรกร คือ ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ทดแทนการใช้สารเคมีทางการเกษตร เพื่อลดต้นทุนการผลิตเรื่องการใช้ปุ๋ยเคมี และถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตปุ๋ยหมัก พด.1 น้ำหมักชีวภาพ พด.2 และน้ำหมักชีวภาพขี้ไก่แม่หลง พด.7 พร้อมสนับสนุนสารเร่ง พด.ต่างๆ

นอกจากนี้ชุมชนได้มีข้อเสนอแนะคือ ต้องการสนับสนุนวิทยากรอบรมให้ความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดโรคใบด่างในมันสำปะหลัง และโรคใบขาวในอ้อย (กรมวิชาการเกษตร) และขอสนับสนุนท่อนพันธุ์ที่สะอาดและทนต่อโรค (กรมวิชาการเกษตร)

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินทราย และดินเค็ม
- 1.2) การขาดแคลนน้ำ
- 1.3) ปริมาณและคุณภาพผลผลิตพืชลดลง เช่น เมล็ดพันธุ์ข้าวกลายพันธุ์ ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าว โรคใบด่างในมันสำปะหลัง และโรคใบขาวในอ้อย

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการผลิตพืช และการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช

- 3) **สถานะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 3 ประการ คือ
- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
 - 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
 - 3.3) ผลผลิตพืชต่ำ
- 4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 3 ประการ คือ
- 4.1) ภัยแล้ง
 - 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนการผลิตสูง
 - 4.3) รายได้น้อยไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพ และมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต
- 5) **การตอบสนอง (Response)** ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ดอน

- (1) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นเกษตรผสมผสาน
- (2) เพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ

พื้นที่ราบ

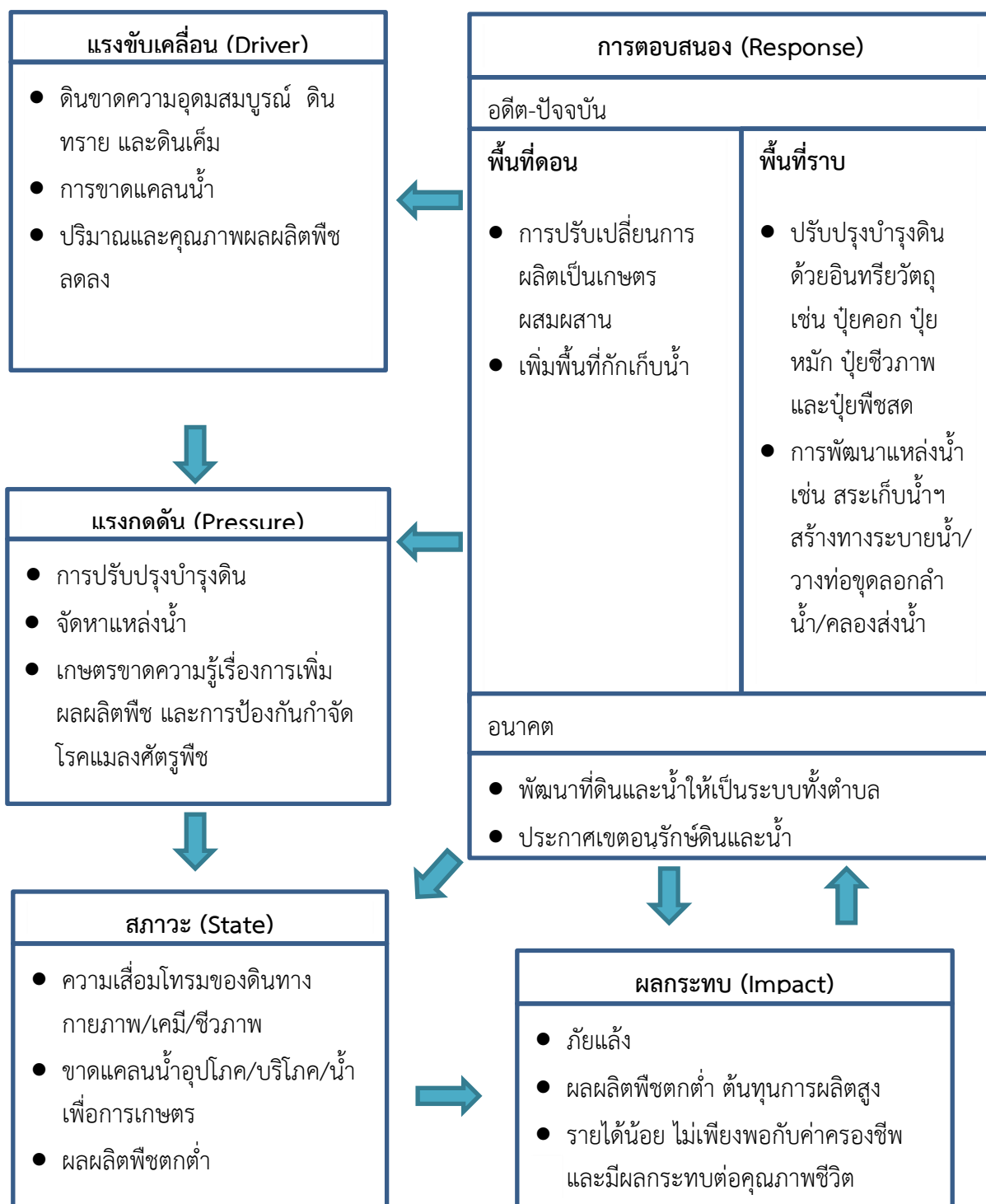
- (1) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยคอกปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ และปุ๋ยพืชสด
- (2) การพัฒนาแหล่งน้ำ เช่น สระเก็บน้ำฯ สร้างทางระบายน้ำ/วางท่อขุดลอกลำน้ำ/

คลองส่งน้ำ

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำให้เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

มีรายละเอียดในรูปที่ 4-2

รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบDPSIR ของตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ มีการเพาะปลูกพืช (รูปที่ 4-3) ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ เกษตรกรปลูกข้าวเหนียวพันธุ์ข้าว กข.6 ส่วนข้าวจ้าวเกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์มะลิ 105 ข้าวจ้าวเหลือง ข้าวปทุมสีโอ ข้าวเหลืองประทิว ข้าว กข.61 และข้าว กข.49 วิธีการปลูกข้าว เกษตรกรจะปลูกทั้งนาดำและนาหว่าน วิธีการปลูกข้าวเกษตรกรจะปลูกทั้งนาดำและนาหว่าน เก็บเกี่ยว ช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม ผลผลิตข้าวนาปีเฉลี่ย 400 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 3,100 บาทต่อไร่

2) ข้าวนาปรังจะปลูกช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม เก็บเกี่ยวช่วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม โดยสูบน้ำจากคลองส่งน้ำระหว่างเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม แต่จะมีปัญหาการขาดแคลน น้ำผลผลิตบางส่วนจำหน่ายตามโรงสีภายในตำบล ผลผลิตข้าวนาปรังเฉลี่ย 800 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 3,100 บาทต่อไร่

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) อ้อย เกษตรกรนิยมปลูกพันธุ์ขอนแก่น 3 ฤดูกาลปลูกจะปลูกช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ช่วงเก็บเกี่ยวจะขึ้นอยู่กับการเปิดรับซื้อผลผลิตของโรงงานน้ำตาล คือประมาณปลาย เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายน ผลผลิตเฉลี่ย 15,000 กิโลกรัมต่อไร่ วิธีการปลูกและเก็บเกี่ยวเกษตรกร จะจ้างเหมาทั้งแปลงโดยจ้างปลูกไร่ละ 5,000 บาท จ้างเก็บเกี่ยวไร่ละ 10,000 บาท ต้นทุนการผลิต เฉลี่ย 15,967 บาทต่อไร่

2) มันสำปะหลัง เกษตรกรปลูกพันธุ์เกษตรศาสตร์ ระยอง 89 แยกดำ และระยอง CMR89 โดยมีช่วงปลูก 2 ช่วงคือช่วงที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม ช่วงที่ 2 เดือนพฤศจิกายนถึง มกราคม ฤดูกาลเก็บเกี่ยวจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายน ผลผลิตที่ได้ส่งขายที่ลานมัน ภายในอำเภอ ผลผลิตเฉลี่ย 3,500 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต 2,905 บาทต่อไร่

เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ชนิดพืช												
พื้นที่ลุ่ม												
ข้าวนาปี												
ข้าวนาปรัง												
พื้นที่ดอน												
อ้อย												
มันสำปะหลัง												

รูปที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง ถั่วเน่า ถั่วแดง ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วเน่า ถั่วแดง ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วเน่า ถั่วแดง

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

หน่วยที่ดิน	ข้าว	อ้อย	มันสำปะหลัง	ข้าวโพด	ถั่วเหลือง	ถั่วเขียว	ถั่วลิสง
Ct-sic1B	S3o	S2rs	S2r	S2r	S2rs	S2r	S2r
Ht-slB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Ki-Ki-col-s1A	S3x	N	N	S3xo	S3xo	N	S3x
Ki-slA	S3x	N	N	S3xo	S2ns	N	S3x
Kng-slB	S2ewos	S2os	S2os	S2os	S2s	S2os	S2s
Msk-lsB	S2ewons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ns
Ndg-slA	S2os	S2os	S2os	S2os	S2s	S2os	S2s
Ndg-slB	S2ewos	S2os	S2os	S2os	S2xs	S2os	S2s
Ng-lsB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Nt-clA	S1	S2os	N	S3o	S3o	N	S2o
Nt-clB	S2ew	S2os	N	S3o	S3o	N	S2o
Nt-spd-clA	S2s	S2os	N	S3o	S3o	N	S2os
Ptk-slB	S2ewon	S2ons	S2on	S2on	S2ns	S2on	S2n
Tpr-clB	S3o	S2rs	S2r	S2r	S2rs	S2r	S2r
Tpr-Nt-sic1B	S2ewo	S2ros	S2ro	S2ro	S2rs	S2ro	S2r
Wn-slB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S3er	S2ns	S2ns

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

r = สภาพการหยั่งลึกของราก

z = สารพีช

x = การมีเกลือมากเกินไป

m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางการสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่ง

ได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ สามารถกำหนดออกเป็น 5 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชน และสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่รวม 45,545 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 90.39 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิต (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช เนื้อที่รวม 16,252 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 32.26 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 3,302 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.55 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 56 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 1,096 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.18 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 11,789 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 23.40 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำเกษตรในเขื่อน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีเนื้อที่รวม 28,876 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 57.31 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 18,765 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 37.24 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 119 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 291 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.58 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 9,687 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 19.23 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน

3) เขตประมง มีเนื้อที่ 165 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.33 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ

4) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 251 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.50 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 27 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล

- เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 224 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.44 ของเนื้อที่ตำบล

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,379 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.72 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 2,232 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.43 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

- เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 102 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.20 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

- เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 45 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจากเขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท้องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,715 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.40 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

- เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 1,048 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.08 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วยหนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

- เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 667 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.32 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.4 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 412 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.82 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ที่ดินหินโผล่ ที่ทิ้งขยะ ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.5 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 335 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.66 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตเกษตรกรรม	45,545	90.39
(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	16,252	32.26
2221 เขตทำนา (ศักยภาพสูงประเภท 2)	3,302	6.55
2222 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท2)	56	0.11
2223 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท2)	1,096	2.18
2224 เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท2)	11,789	23.40
2225 เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	9	0.02
(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	28,876	57.31
2310 เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)	18,765	37.24
2320 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	119	0.24
2330 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	291	0.58
2340 เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพต่ำ)	9,687	19.23
2350 เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพต่ำ)	15	0.03
(3) เขตประมง	165	0.33
2400 เขตประมง	165	0.33
(4) เขตปศุสัตว์	251	0.50
2510 เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	27	0.05
2520 เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	224	0.44

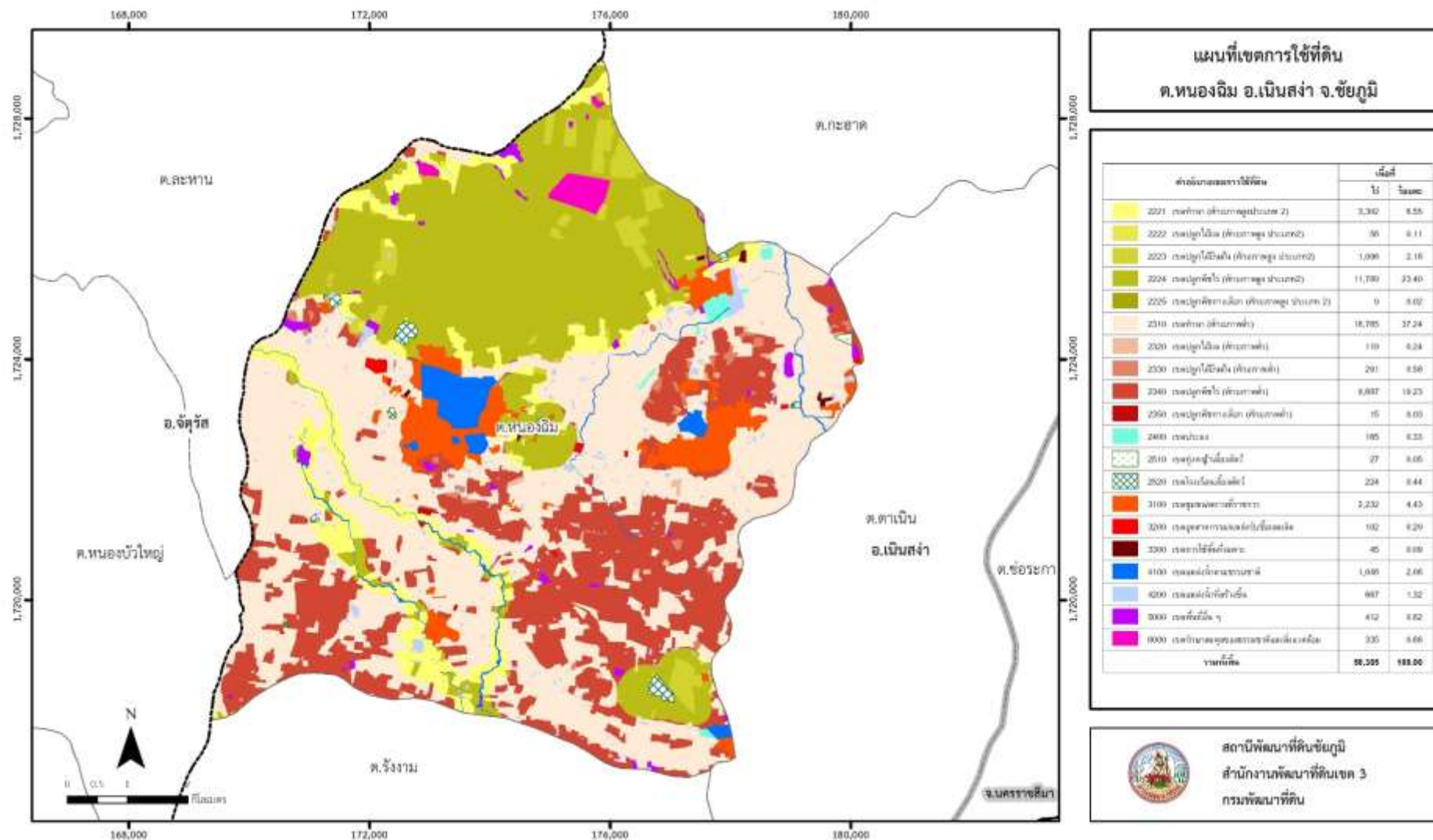
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
2. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,379	4.72
3100 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	2,232	4.43
3200 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	102	0.20
3300 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	45	0.09
3. เขตแหล่งน้ำ	1,715	3.40
4100 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	1,048	2.08
4200 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	667	1.32
4. เขตพื้นที่อื่นๆ	412	0.82
5000 เขตพื้นที่อื่น ๆ	412	0.82
5. เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	335	0.66
6000 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	335	0.66
รวมทั้งสิ้น	50,385	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองฉิม อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ แล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2565

7.1.2 นำ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองฉิม ไปเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หนองฉิม เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินชัยภูมิ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายการมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินดำเนินการในตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

7.2.1 การบริหารจัดการน้ำ

7.2.2 การปรับปรุงบำรุงดิน

7.2.3 การฟื้นฟูป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

7.2.4 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

(ตารางที่ 7-1)

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตเกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 22,052 ไร่ 1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 21,459 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น/ไม้ผล/เกษตรผสมผสาน เนื้อที่ 1,563 ไร่ 1.4 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 250 ไร่ 2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,749 ไร่	1. การบริหารจัดการน้ำ	
	1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	546,000
	2. การปรับปรุงดิน	
	2.1 ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตในพื้นที่ดินกรด	900
	2.2 จัดหาปูนโดโลไมท์	51,000
	2.3 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	400
	2.4 ผลิตจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	17,150
	2.5 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	2,100
	2.6 การทำปุ๋ยหมัก พด.	6,800
	2.7 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์	39,200
	3. การฟื้นฟูป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 ผลิตหญ้าแฝกเพื่อแจกจ่าย	48,000
	4. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	
	4.1 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-map	570,000
	5. การพัฒนาหมอดินอาสาและหมอดินน้อย	
	5.1 อบรมหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน	4,500
	6. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน	
	6.1 ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน	4,000

หมายเหตุ : งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 22,052 ไร่	1. คัดเลือกชนิดพืชปลูกหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชัยภูมิ/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชัยภูมิ/กรมส่งเสริมการเกษตร) 2. การอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องวิธีการเพิ่มผลผลิตข้าว (กรมวิชาการเกษตร/กรมส่งเสริมการเกษตร/กรมการข้าว) 3. การอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องข้าวอินทรีย์ และการป้องกันกำจัดโรค/แมลง พืชเศรษฐกิจหลัก (กรมวิชาการเกษตร/กรมส่งเสริมการเกษตร/กรมการข้าว) 4. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล/อบจ.ชัยภูมิ)
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 21,459 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น/ไม้ผล/เกษตรผสมผสาน เนื้อที่ เนื้อที่ 1,563 ไร่	1. คัดเลือกชนิดพืชปลูกและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชัยภูมิ/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชัยภูมิ/กรมส่งเสริมการเกษตร) 2. การอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องวิธีการเพิ่มผลผลิตเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ อ้อย และมันสำปะหลัง (กรมวิชาการเกษตร/กรมส่งเสริมการเกษตร/กรมการข้าว) 3. การอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ และการป้องกันกำจัดโรค/แมลง พืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ อ้อย และมันสำปะหลัง (กรมวิชาการเกษตร/กรมส่งเสริมการเกษตร/กรมการข้าว) 4. ขอสนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล/อบจ.ชัยภูมิ) 5. ขอสนับสนุนการพัฒนาระบบส่งน้ำ (กรมชลประทาน) และขยายเขตน้ำประปา (อบต.)
1.4 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 250 ไร่	1. ส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยด้านสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์ชัยภูมิ)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,749 ไร่	1. สนับสนุนการพัฒนาเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานชัยภูมิ) 2. ส่งเสริมและสนับสนุนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (สำนักงานประมงจังหวัดชัยภูมิ)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลหนองฉิม อำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ แผน 4 ปี (ปี 2567-2570)

หน่วยงาน : สถานีพัฒนาที่ดินชัยภูมิ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม
			2567	2568	2569	2570		2567	2568	2569	2570	
เขตเกษตรกรรม	1. การบริหารจัดการน้ำ											
	1.1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	10	5	5	5	25	231,000	105,000	105,000	105,000	546,000
	2. การปรับปรุงบำรุงดิน											
	2.1 ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	0	20	20	20	60	0	300	300	300	900
	2.2 จัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	0	10	10	10	30	0	17,000	17,000	17,000	51,000
	2.3 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	20	20	20	20	80	100	100	100	100	400
	2.4 ผลิตจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	0.1	0.2	0.2	0.2	0.7	2,450	4,900	4,900	4,900	17,150
	2.5 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	ไร่	20	40	40	40	140	300	600	600	600	2,100
	2.6 การทำปุ๋ยหมัก พด.	ตัน	0.5	0.5	0.5	0.5	2	1,700	1,700	1,700	1,700	6,800
	2.7 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์	กลุ่ม	2	2	2	2	8	9,800	9,800	9,800	9,800	39,200
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน											
	3.1 ผลิตหญ้าแฝกเพื่อแจกจ่าย	กล้า	10,000	10,000	10,000	10,000	40,000	12,000	12,000	12,000	12,000	48,000
	4. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ											
	4.1 การจัดทำอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map	ไร่	0	180	100	100	380	0	270,000	150,000	150,000	570,000
	5. การพัฒนาหมอดินอาสา											
	5.1 อบรมหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน	ราย	15	15	15	15	60	4,500	4,500	4,500	4,500	4,500
	6. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน											
	6.1 ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน	แห่ง	1	1	1	1	5	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000
	รวม							265,850	429,900	309,900	309,900	1,290,050

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำธณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2567.

สถานีพัฒนาที่ดินชัยภูมิ

เลขที่ 268/5 หมู่ 14 ถนนชัยภูมิ-หนองบัวแดง
ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000

โทรศัพท์/โทรสาร 044 124114

E-mail : cpm01@ldd.go.th